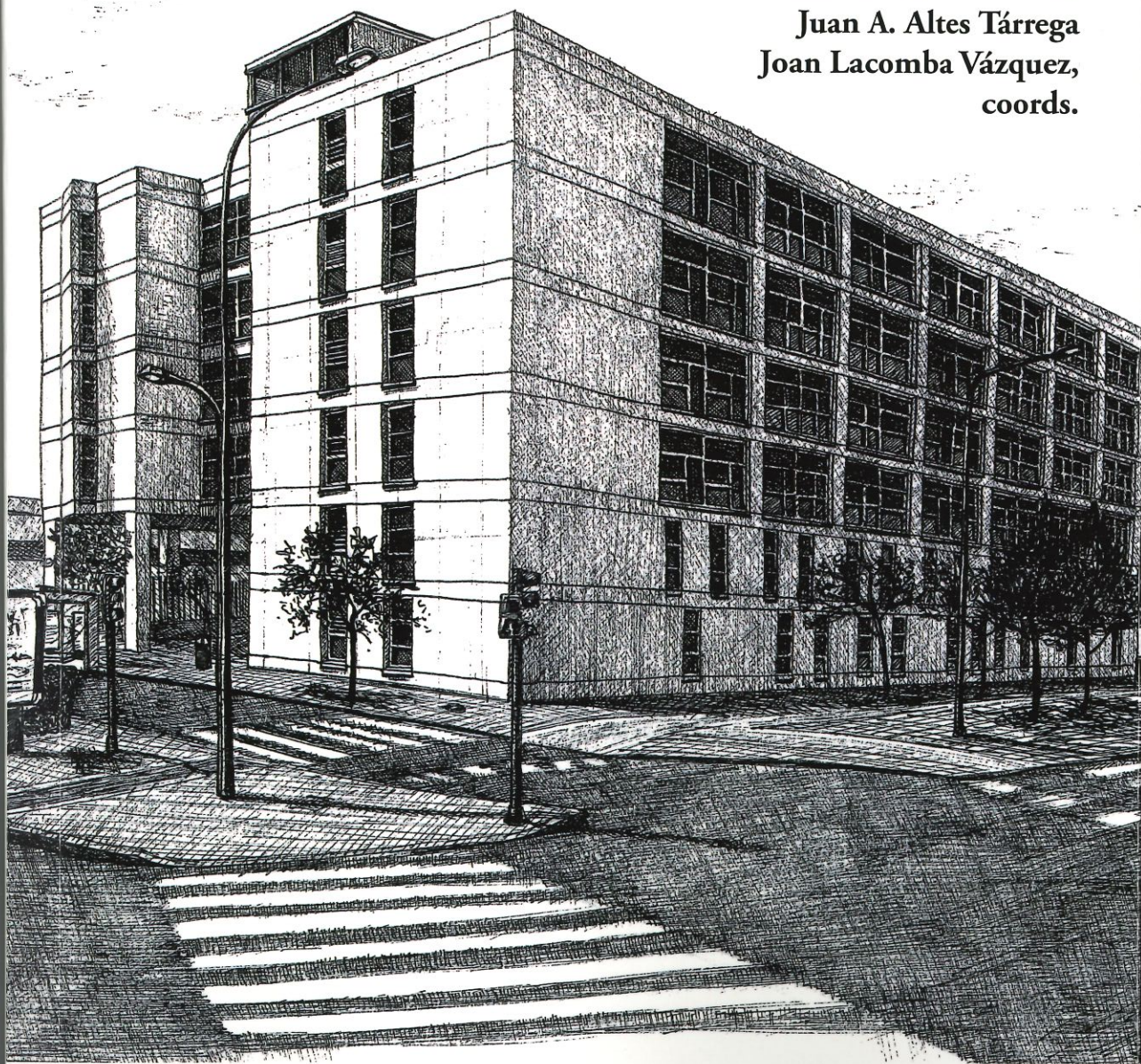

VINT-I-CINC ANYS DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

Transformacions, assoliments i reptes pendents

Elisabet Marco Arocas
Juan A. Altes Tárrega
Joan Lacomba Vázquez,
coords.

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

525
anys
1499-2024

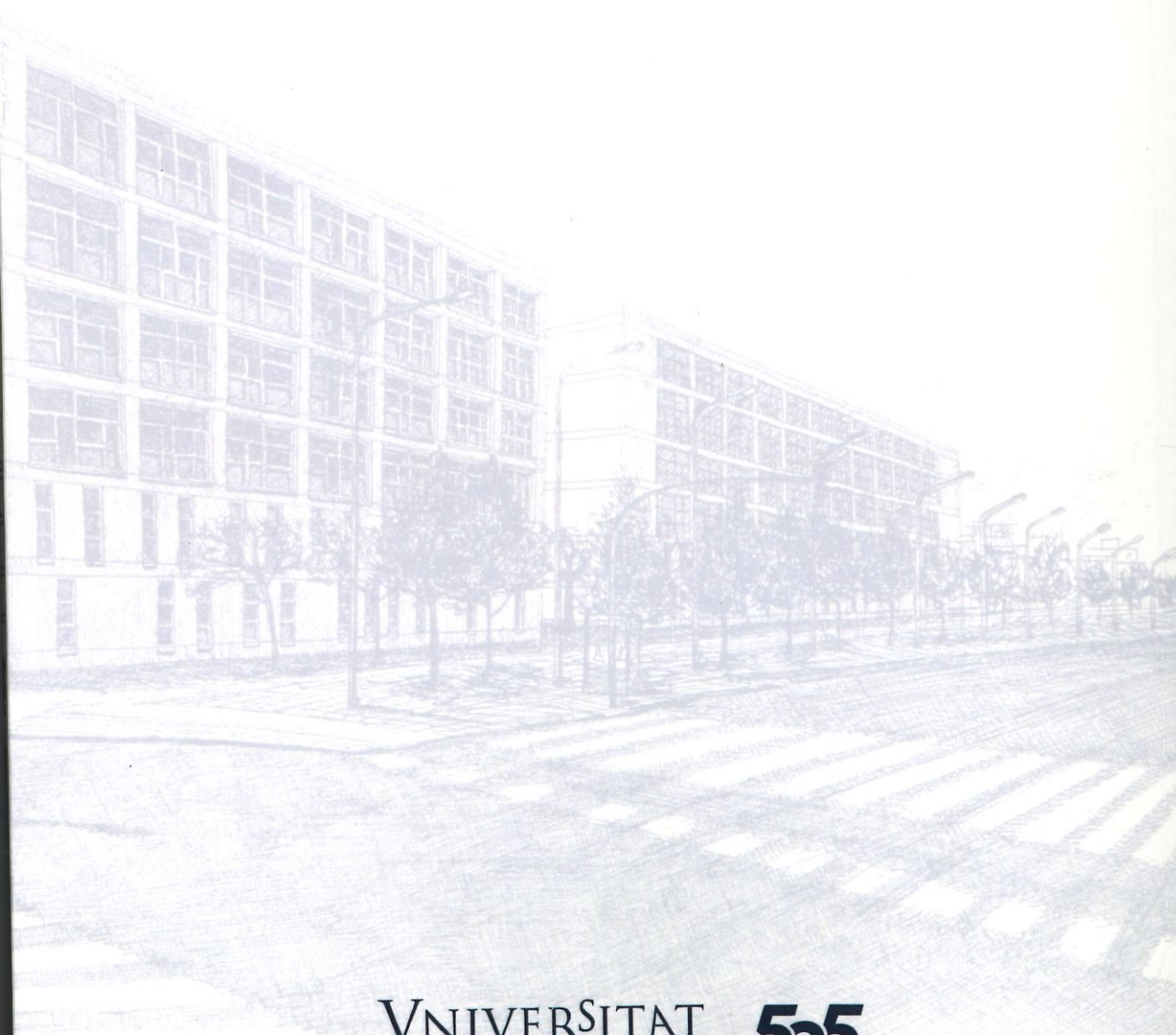

Facultat de
Ciències Socials

25
anys

2000-2024
25^è Facultat
Ciències Socials
_UV

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

525
anys
— 1499 - 2024 —

Facultat de
Ciències Socials

25
anys

2000-2024
25 anys Facultat
Ciències Socials
-UV

VINT-I-CINC ANYS DE LA FACULTAT
DE CIÈNCIES SOCIALS

TRANSFORMACIONS, ASSOLIMENTS
I REPTES PENDENTS

INDE Elisabet Marco Arocas, Juan Antonio Altes Tárrega
i Joan Lacomba Vázquez, coords.

Proleg

Presenta

Elisabet

pro

L'estru

Ref

Accidents

en la

des

del

La

a

Franc

Car

La modern

décad

Mor

Immigr

del

Albert

Interrog

Eva

Vint-i-cinc

Jul

El trab

Dur

Canvi

San

El canvi

Dan

I

VINT-I-CINC ANYS DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

TRANSFORMACIONS, ASSOLIMENTS
I REPTES PENDENTS

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Aquesta publicació no pot ser reproduïda, ni totalment ni parcialment, ni enregistrada en, o transmesa per, un sistema de recuperació d'informació, en cap forma ni per cap mitjà, sia fotomecànic, fotoquímic, electrònic, per fotocòpia o per qualsevol altre, sense el permís previ de l'editorial.

© Del text: els autors i les autores, 2024

© D'aquesta edició:
Universitat de València, 2024

Correcció: Xavier Llopis
Maquetació: Letras y Píxeles, SL
Disseny de la coberta: Publicacions de la Universitat de València
Imatge de la coberta: Susana Esteban Hernando

ISBN Paper: 978-84-9133-723-2
ISBN (OA): 978-84-9133-724-9 (OA)
<http://doi.org/10.7203/PUV-OA-724-9>
Dipòsit legal: V-3707-2024

Imprés a València

ÍNDIX

Pròleg.....	9
Presentació..... <i>Elisabet Marco Arocas, Juan Antonio Altes Tárrega i Joan Lacomba Vázquez</i>	11
I PART: Anàlisi de la realitat valenciana: estructura social, polítiques públiques, benestar social i desenvolupament territorial	
L'estructura social valenciana durant les primeres dècades del segle XXI <i>Rafael Castelló-Cogollos</i>	15
Accidentes, catástrofes y desastres naturales y tecnológicos. Desigualdades sociales en la sociedad del riesgo <i>Javier Gómez Ferri y Carmen Corona Sobrino</i>	27
La crònica dels serveis socials al País Valencià, De l'acció política residual a l'acció política transformadora i compromesa <i>Francesc Xavier Uceda Maza, Lucía Martínez-Martínez i Glòria Maria Caravantes López de Lerma</i>	43
La modernización de la gestión pública en la Comunitat Valenciana. Cuatro décadas de transformaciones <i>Maria Angeles Abellán López</i>	59
Immigració i polítiques d'integració a la Comunitat Valenciana. Una anàlisi dels darrers 25 anys..... <i>Albert Mora Castro</i>	69
Interregno y derecho del trabajo «posliberal» <i>Eva López Terrada</i>	81
Vint-i-cinc anys de ciències socials i desenvolupament territorial <i>Juli Antoni Aguado Hernández, Enric Sigalat Signes i Ricard Calvo Palomares</i>	93
El trabajo social en los ámbitos académico y laboral <i>Dolores Meseguer Chanzá</i>	107
Canvis i persistències en les relacions familiars al País Valencià <i>Sandra Obiol Francés</i>	119
El cambio de jornada escolar en la ciudad de Valencia <i>Daniel Gabaldón-Estevan, Juan Antonio Romero, Borja de Madaria Escudero i José Manuel Rodríguez Victoriano</i>	129

II PART: L'estudi en ciències socials: formació, recerca i transferència de coneixements

Transformacions i disputes al voltant del patrimoni col·lectiu. Claus des de la docència, la recerca i la transferència en antropologia social a la Facultat de Ciències Socials.....	139
<i>Teresa Vicente Rabanaque, Albert Moncusí-Ferré i Beatriz Santamarina Campos</i>	
Trabajo social en la Universitat de València. Pasado, presente y futuro.....	151
<i>José Vicente Pérez-Cosín y María Amparo Martí Trotonda</i>	
La posició de la pregunta en les ciències socials. Vint-i-cinc anys —que no són res— de sociologia crítica a la Facultat de Ciències Socials.....	175
<i>José Manuel Rodríguez-Victoriano, Pura Duart, Maria Poveda, Antonio Santos i Rafael Xambó</i>	
Des-naturalitzant el cos, trajectòries dels estudis sociològics sobre corporalitats socials.....	189
<i>Arantxa Grau i Muñoz, Aina Faus-Bertomeu, Elisabet Marco Arocas, Luis Robledo Díaz i Joan Torres Palomares</i>	
Universidad y cooperación al desarrollo. La innovación docente entre la investigación y la transferencia	203
<i>Ana Sales Ten</i>	
Ciència ciutadana des de la investigació-acció-participació.....	215
<i>Mercedes Botija i Laura Esteban</i>	
Aproximació qualitativa a la diversitat etnocultural i la pluralitat afectivosexual entre l'estudiantat de la Universitat de València.....	225
<i>Elena Mut Montalvá, Francisco Torres Pérez i Yaiza Pérez Alonso</i>	
La violència masclista al llarg dels 25 anys de la Facultat de Ciències Socials	237
<i>Encarna Canet Benavent i Gloria M. Caravantes López de Lerma</i>	
Reflexión en torno a los efectos perversos del mal uso y abuso en las TIC en el aprendizaje de los estudiantes de ciencias sociales, y a las estrategias para afrontar el problema.....	249
<i>Lorenzo Revuelto-Taboada y M. Carmen Saorín-Iborra</i>	
Universitat digitalitzada. Acceleracions i desafiaments actuals per al professorat i l'estudiantat.....	261
<i>Alicia Villar Aguilés</i>	

Pròleg

La Facultat de Ciències Socials de la Universitat de València ha estat immersa en un accelerat i continu procés de canvi en els darrers 25 anys, tant en la composició de la pròpia comunitat universitària cada vegada més heterogènia, com en l'organització acadèmica, la transició a l'era digital, l'actualització dels plans d'estudis i l'ampliació de les seues titulacions de grau, màster i programa de doctorat. Aquest recorregut l'hem viscut en paral·lel tant amb la societat valenciana, com amb l'entorn més ample i interconnectat del Nord i el Sud Global que, a la fi, reflecteix les grans transformacions que caracteritzen les societats actuals.

Les diferents àrees de coneixement que conformen la nostra Facultat tenen una dimensió local i global, això és, que transcendeixen les barreres nacionals i culturals i que, alhora, aporten mirades complexes i inclusives necessàries per a abordar els desafiaments i per a construir societats més cohesionades i més igualitàries, ambientalment sostenibles i socialment justes. Per tant, els seus fonaments els trobem en la reducció de les desigualtats i dels efectes multidimensionals de la pobresa, en la promoció de la igualtat de gènere i de la diversitat, en la justícia social i també en el foment dels principis del desenvolupament sostenible.

La nostra Facultat, a més de la seua activitat en els àmbits de docència, recerca, difusió i transferència de coneixements, i promoció de la cultura, ha mostrat la seua implicació amb els processos de transformació social en entorns propers i llunyans. Tot això ho ha fet des de la implicació amb un desenvolupament humà inclusiu i respectuós amb la capacitat del planeta per proporcionar recursos i encaixar els impactes de les activitats humanes.

Des de l'esperit crític i la reflexivitat que caracteritza a les ciències socials, i des de la interdisciplinarietat pròpia de les diferents titulacions de la Facultat de Ciències Socials, el nostre centre està contribuint a la necessària transformació del l'entorn per tal d'afrontar els reptes que tenim al davant. Això ho fem contribuint a la construcció de respostes, tant mitjançant polítiques universitàries a través de polítiques públiques que afavoreixen el trànsit cap a societats més igualitàries, inclusives, plurals, justes i sostenibles.

Des d'aquestes línies volem reconèixer a tota la comunitat universitària, professorat, personal tècnic, d'administració i serveis, i també a l'estudiantat, perquè des del seu esforç i compromís ètic han fet possible, al llarg dels 25 anys de la seua

La violència masclista al llarg dels 25 anys de la Facultat de Ciències Socials

Encarna Canet Benavent i Gloria M. Caravantes López de Lerma
Departament de Treball Social i Serveis Socials

INTRODUCCIÓ

Celebrem els vint-i-cinc anys de la Facultat de Ciències Socials de la Universitat de València. Un aniversari que camina de la mà d'un altre molt important per a les ciències socials i per al nostre sistema de benestar social: el compliment enguany dels vint anys de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Ambdues, la Facultat de Ciències Socials i la llei integral han tingut un paper important en els avanços socials contra la violència masclista i, per això, cal posar en valor les dues trajectòries.

En el moment que es va publicar la llei, aquesta va ser un bon instrument entre altres raons perquè partíem del no-res en matèria de violència masclista, i va suposar una fita en el tractament psicosocial, educatiu i jurídic d'aquesta xacra tot i que sabem que ja va néixer molt limitada, perquè parlava de violència únicament atenent aquella que es produeix dintre de les relacions sentimentals per la parella o exparella.

La LO 1/2004 suposà com aportacions importants una sèrie de drets que s'atribueixen per primera vegada a les dones que pateixen violència de gènere, que podem resumir en el dret a la informació, a l'assistència social integral i a l'assistència jurídica gratuïta per mitjà dels serveis de les administracions públiques. Inclou totes les dones amb independència del seu origen, religió o altra condició.

Aquesta llei va donar lloc a altres lleis autonòmiques i a tot tipus de protocols, decrets i ordres que desenvolupaven amb deteniment l'atenció a les dones que pateixen violència masclista.

En aquest capítol volem fer un xicotet recorregut per la trajectòria de la lluita contra la violència de gènere i al mateix temps, donar visibilitat a tot allò que la

nostra Facultat i el seu personal han fet al llarg d'aquests anys per acompanyar la transformació en matèria de drets de les dones i contra la violència masclista. Des del primer moment, la implicació ha estat ben palesa en els àmbits de la sensibilització de la comunitat universitària, la difusió entre la societat valenciana, la formació de l'alumnat i les persones egressades, la investigació sobre violència de gènere, la transferència dels resultats, publicacions especialitzades, l'elaboració de materials educatius i la creació de recursos propis des de la Universitat de València.

Per tot açò, les autores considerem que ens podem felicitar no sols per fer vint-i-cinc anys sinó també perquè hem realitzat esforços importants i necessaris per acompanyar aquesta evolució, mantenint sempre el nostre compromís amb la lluita contra la violència masclista i per la igualtat

1. UN POC DE MEMÒRIA HISTÒRICA

Estem celebrant els vint-i-cinc anys de la nostra facultat i aquesta celebració pot anar de la mà d'una altra que té molta relació amb les ciències socials, amb la igualtat i la lluita contra la violència masclista. Al llarg d'aquests vint-i-cinc anys la nostra Facultat ha crescut i s'ha fet notar al mateix temps que hem viscut i hem pogut participar activament d'una gran transformació social davant el problema de la violència masclista i en la millora de les polítiques públiques.

La lluita feminista, la de les professionals que treballen amb dones, i la de l'acadèmia, han fet possible que es passés de la negació de la violència masclista i la seua consideració com un tema «normal» i un assumpte «domèstic», a aconseguir que siga un delictes i un problema social en què ens trobem involucrades totes i tots.

Avui tenim clar que la violència masclista és estructural i abasta tots els àmbits de la vida de les dones: el laboral, la salut, la violència vicària, la violència econòmica, la sexual, els matrimonis forçosos, les mutilacions genitals, l'explotació sexual (en forma de prostitució i pornografia), l'explotació reproductiva (amb la indústria dels ventres de lloguer i el negoci dels òvuls), el tràfic de dones per a l'explotació sexual i amb la finalitat d'explotació domèstica, la històrica invisiibilització de les dones en tots els àmbits de la vida, els feminicidis, la violència digital i la misogínia a les xarxes... i tantes altres.

Però no ha estat sempre així. Fins arribar a aquest punt de consens ha calgut passar per molts entrebancs i molt de negacionisme, i en aquest capítol voldríem

assenyalar-ne uns quants pel valor que tenen en les disciplines de l'àmbit social i la vinculació amb la nostra Facultat.

La violència exercida contra les dones ha estat temps enrere considerada natural, a causa d'una suposada i imposada inferioritat de les dones, una inferioritat que defensaven l'Església i pensadors com Locke, Rousseau o Kant:

L'educació de les dones sempre ha d'estar en relació amb els homes. Agradar-los, ser-los útils, fer-se estimar i honorar-los, educar-los quan són nens, cuidar-los d'adults, aconsellar-los, consolar-los, fer-los agradable i fàcil la vida. Aquestes són les obligacions de les dones en tots els temps i això és el que des de la seua infància se'ls ha d'ensenyar. Rousseau (*De l'educació*, 1762).

Aquesta violència contra les dones sempre ha estat una preocupació de les diverses onades del feminisme, no cal més que repassar la història. Les dones sufragistes ja parlaven de la violència en el matrimoni, les «gàbies daurades» del matrimoni deien elles.

Les feministes marxistes com Flora Tristán defensaven que la desigualtat sempre genera violència. Engels (1976) considera que la brutalitat contra les dones està més arrelada des de l'establiment de la monogàmia.

El feminisme radical nord-americà va lluitar contra l'alcohol per la seua relació directa amb la violència domèstica, i el feminisme anglès va lluitar contra la prostitució, considerada per Robotham (1980) com «l'esclavitud blanca».

També el feminisme socialista, amb la nostra Maria Cambrils (del Cabanyal), es va pronunciar contra la violència masclista.

Kate Millet (1975) afirmava que la violència contra les dones ha de deixar de ser un succés, un problema personal, i s'ha de definir com a violència estructural sobre el col·lectiu femení.

Les primeres cases refugi per a dones maltractades van ser obertes pels col·lectius feministes del moment.

Pel que fa al feminisme a l'Estat espanyol, Emilia Pardo Bazán (1890) ja denunciava que els avanços culturals i polítics aconseguits al segle XIX, com la llibertat d'ensenyança, de culte, d'associació..., no havien aconseguit promoure l'emancipació femenina.

La ministra de Sanitat i Assistència Social, Federica Montseny (1936), va iniciar el projecte de menjadors per a dones embarassades, «liberatoris» de prostitució, i el primer projecte de llei d'avortament en l'Estat espanyol. Tot va ser interromput pel colp d'Estat feixista.

A l'Estat espanyol va sorgir el feminisme al voltant del nacionalisme català i basc, del nacionalisme espanyol, del moviment obrer, i de la lluita contra el feixisme. Les dones reclamen el dret a l'ensenyament, al treball remunerat i a la formació professional, la promoció de la dona en la vida política, el dret al vot... També reclamen el dret al propi cos, amb campanyes a favor dels anticonceptius i el dret a l'avortament i es demana a l'estat que pose en marxa programes concrets d'atenció a les víctimes de violència sexual i de maltractament. Un camí llarg que va contribuir a la creació de l'Institut de la Dona en 1983 (Canet, 2017).

A partir de 1975 els enfocaments teòrics feministes comencen a entrar a la universitat i es consoliden així els estudis feministes o estudis de gènere (De Miguel, 2005). Apareixen treballs orientats a demostrar que no hi ha res natural ni patològic en la violència masclista; altres aportacions tracten la gravetat del fenomen des d'una perspectiva multidisciplinària i unes altres línies d'investigació van encaminades a mostrar els testimonis directes de les dones que la pateixen.

Aquesta nova visió de la violència de gènere, de la qual són protagonistes el moviment feminista i les associacions de dones, converteix finalment la violència patriarcal en intolerable per a la major part de la societat, gràcies a aquest marc feminista d'interpretació. La teoria feminista, com a teoria crítica, irracionalitza aquesta visió establerta de la realitat i possibilita una nova visió, una nova interpretació de la realitat, la seua resignificació (Amorós, 2002).

2. CAP A LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE COM A PROBLEMA SOCIAL GREU

El moviment feminista va aconseguir la reforma urgent del Codi penal, que obligà a abandonar així la denominació de «delictes contra l'honor» per «delictes contra la llibertat sexual» i a tipificar la violació i la violència domèstica (com es denominava en aquell moment) en funció de la seua reiteració i no de la gravetat de les lesions produïdes (Gómez Nicolau, 2012).

Cal assenyalar que en tots els codis penals espanyols fins al de 1983 es considerava la relació conjugal entre l'home i la dona, un atenuant del delictes de maltractament (De Miguel, 2005).

La discriminació de la dona no sols era social sinó que estava legitimada per les lleis mateixa que utilitzaven conceptes com «casa del marit» per a referir-se al domicili conjugal, l'obediència de la dona al marit i/o la «llicència marital» sense la qual la dona no podia realitzar cap acte. En l'àmbit penal, la desobediència

o l'insult al marit era suficient perquè la dona fora empresonada, i la condemna per adulteri per a la dona (no per a l'home) era de presó perpètua (Pelayo, 2007).

Les primeres dades estadístiques sobre violència «domèstica» (com s'anomenava en aquell moment) a l'Estat espanyol apareixen el 1984, amb la publicació del Ministeri d'Interior de les xifres relatives a denúncies per maltractament en les comissaries de la Policia Nacional. A partir de 1997, amb ocasió de l'assassinat d'Ana Orantes,¹ es crea un punt d'inflexió en què es veu la violència de gènere com un problema social greu, i això dona lloc a distintes reformes legals (Gutiérrez Romero, 2012: 202).

Van passar molts anys i molts assassinats de dones fins que es considerà un problema per a les administracions públiques, les institucions d'arreu del món i les ciències socials. Va ser Marcela Lagarde qui va posar nom a aquests assassinats per raó de sexe: feminicidis.

A partir d'aquest canvi de mirada sobre la violència masclista s'ha pogut avançar en legislació i normativa en l'àmbit internacional, espanyol i autonòmic:

- La Convenció contra totes les formes de discriminació contra les dones CEDAW (1979) assenyalava que els Estats han d'aportar informes periòdics sobre la legislació vigent per protegir la dona contra la violència quotidiana, les mesures que adopten per erradicar-la, els serveis de suport i dades estadístiques sobre tot tipus de violència contra la dona.
- L'ONU (1993) entén la violència de gènere com qualsevol tipus de violència contra la dona pel fet de ser-ho.
- L'Organització Mundial de la Salut (1996) considera la violència masclista com un problema de salut pública.
- El Conveni d'Istanbul (2011), quan parla de la violència de gènere, es refereix a tot tipus de violència contra la dona.
- Els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030 entenen que la igualtat de gènere no només és un dret humà fonamental, sinó que és un dels fonaments essencials per construir un món pacífic, pròsper i sostenible.

En 2004 s'aprova a l'Estat espanyol la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere que enguany fa vint anys. En aquell moment va ser un bon instrument, donat que no en teníem

¹ Ana Orantes va ser assassinada pel seu marit després de sortir en un programa de televisió en què denunciava la vida de maltractaments que portava.

un altre, però sabem que ja va néixer amb moltes limitacions perquè, entre altres, parlava de violència atenent únicament a la que es produeix dintre de les relacions sentimentals per la parella o exparella i de caràcter heterosexual.

La LO 1/2004 suposa com aportacions importants una sèrie de drets que s'atribueixen per primera vegada a les dones que pateixen violència de gènere, que podem resumir en dret a la informació, a l'assistència social integral i a l'assistència jurídica gratuïta per mitjà dels serveis de les administracions públiques. Inclou totes les dones amb independència del seu origen, religió o altra condició (Canet, 2017).

L'any anterior l'1 d'agost de 2003 va entrar en vigor la Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica. Aquesta ordre de protecció va suposar la possibilitat que el jutge o la jutgessa d'instrucció de guàrdia puga adoptar en el termini màxim de 72 hores una sèrie de mesures penals, civils i assistencials per a protegir la dona i les seues criatures, sense necessitat d'esperar al judici. El 2011 es va aprovar també l'Ordre Europea de Protecció per a poder protegir la dona i els fills i filles encara que canviaren de país.

També cal fer menció de les lleis d'igualtat que també centren els esforços en la lluita contra la violència masclista. La Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes estableix que els poders públics tenen «obligació en l'adopció de mesures necessàries per a l'erradicació de la violència de gènere, la violència familiar i totes les formes d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe» (art. 14.5).

També al nostre territori la Llei 9/2003, de 2 d'abril de la Generalitat Valenciana, per a la igualtat entre dones i homes, estableix mesures i garanties dirigides a l'eliminació de la discriminació i l'erradicació de la violència de gènere, entre les quals destaquem aquelles que indiquen que l'Administració autonòmica promourà la investigació sobre la violència de gènere i protocols d'actuació coordinada; oferirà assistència especialitzada i gratuïta a les víctimes i establirà sistemes especials de protecció, i facilitarà l'accés preferent als habitatges socials per a les dones que han estat víctimes de violència.

A partir de la llei espanyola contra la violència masclista van sorgir també lleis d'àmbit autonòmic entre les quals, al País Valencià es va aprovar la Llei 7/2012, de 23 de novembre, integral contra la violència sobre la dona. La definició de *violència masclista* que fa la nostra llei és més ampla que l'estatal donat que parla de violència sobre la dona com tot comportament d'acció o omissió que produeix a la dona danys físics, sexuals i/o psicològics basats en la pertinença d'aquesta al

sexe femení i que es produeix tant en la vida pública com en la privada, igual que diu el Conveni d'Istanbul. Inclou també la violència econòmica, la mutilació genital, i el tràfic de dones i xiquetes. Considera com a víctima la dona, les xiquetes i els fills i filles menors d'edat. Per tant, s'amplia la consideració de violència de gènere i també la consideració de qui pot ser persona afectada (Canet, 2017).

En tot aquest temps hem passat de la més absoluta indefensió i la desorientació de les professionals a dotar-nos d'instruments i protocols per assegurar una atenció integral a la dona, per a la coordinació entre administracions i organismes de diferents àmbits, i s'ha incidit en la formació especialitzada de totes les professionals que intervenen en el circuit d'atenció. S'han fet esforços per a la prevenció de la revictimització de la dona i de les i dels menors, per assegurar-ne la protecció i la confidencialitat de les dades, pel foment de la seua autonomia... S'han establert protocols d'actuació a totes les àrees d'intervenció: sanitaris, policials, judicials, forenses, als centres educatius, als serveis socials i als mitjans de comunicació.

Una altra batalla que ha hagut de lliurar el feminisme durant aquests anys ha estat precisament la denominació de la *violència masclista*, atès que s'ha intentat reduir-la al màxim —i encara s'intenta— per a evitar la visibilització del seu caràcter estructural. Se l'ha anomenat *violència passional*, *violència domèstica*, *violència familiar*, *violència de parella*, *violència intrafamiliar*... La confusió terminològica no és producte simplement del desconeixement sinó que hi ha una clara intenció política. Contribueix a perpetuar la resistència social a reconèixer que el maltractament no és una forma més de violència, no és circumstancial ni neutra, sinó instrumental i útil per mantenir un determinat ordre de valors (patriarcals) estructuralment discriminatoris per a la dona (Maqueda, 2006). De fet és l'extrema dreta la que més interès té en el desgavell terminològic.

Un exemple claríssim de com la utilització del concepte és decisiu el podem veure en la manera de comptabilitzar el nombre de dones assassinades, que canvia segons quin organisme fa el recompte i des de quina conceptualització de la violència de gènere parteix. Segons les dades oficials de l'Administració pública, el 2023 van ser assassinades 58 dones, mentre que aquesta xifra puja a 101 dones segons les xifres de Feminicidio.net. Açò és possible perquè l'Administració pública comptabilitza les dones assassinades segons la llei integral, és a dir per la parella o exparella mentre que Feminicidio.net comptabilitza també les de fora de la relació de parella com les dones prostituïdes per exemple.

Al llarg d'aquests anys s'ha intentat explicar la violència masclista des de diferents plantejaments teòrics que enfoquen el problema des d'un prisma diferent, cada disciplina proporciona la seua visió particular sense integrar els avanços de

la resta de les disciplines. Alguns enfocaments d'anàlisi de la violència masclista han intentat buscar explicacions que en molts casos han responsabilitzat la dona, o han justificat l'agressor, o han intentat minimitzar la importància d'aquest fenomen (Sepúlveda, 2005).

Per a la teoria feminista, la violència contra la dona és una conseqüència de l'adquisició de la identitat de gènere, mitjançant la qual els homes són socialitzats per dominar i agredir als homes més febles i a les dones. Els processos econòmics, socials i històrics es desenvolupen directament i indirectament per mantenir l'ordre patriarcal, tant en l'àmbit familiar com social, i conceben el patriarcat com una estructura social basada en una desigualtat de poder, la qual subordina la dona. La violència exercida contra la dona es converteix en el mecanisme utilitzat per mantenir aquesta situació d'iniquitat i subordinació (Canet, 2017).

Algunes d'aquestes explicacions s'han anomenat *mites de la violència de gènere* com ara que la violència es produeix per les addiccions de l'agressor, els problemes psicològics, l'estrès laboral i/o econòmic, la violència viscuda en la infància, que amb el temps l'agressor canviarà... o que la dona té dependència emocional d'ell, que és la dona qui provoca la violència.... Actualment aquests mites s'han tombat, però amb l'ofensiva masclista n'han aparegut de nous com ara les denúncies falses que interposa la dona, la falsa síndrome d'alienació parental (SAP), l'home com a veritable víctima de les dones etcètera.

Hem de ressaltar que queden coses per millorar, però en els darrers anys s'ha avançat moltíssim en aquesta matèria perquè s'han creat recursos i normativa no únicament en violència masclista sinó també de manera més transversal com en la Llei 3/2019 de serveis socials inclusius del País Valencià, que ha complit cinc anys i que incorpora l'atenció a la violència masclista en els equips d'atenció primària de serveis socials

En l'actualitat la violència masclista es considera un delictes contra els drets humans de les dones mentre assistim a una gran ofensiva patriarcal contra el feminisme i un augment notable de la misogínia organitzada, sobretot a les xarxes socials digitals.

3. LA FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

Durant aquests anys, la Facultat de Ciències Socials i els seus departaments han acompanyat també tota aquesta evolució com no podria ser d'una altra manera, mitjançant diverses actuacions que ara detallem:

- En l'àmbit de la formació: de l'alumnat com a futures professionals, en les pràctiques externes, TFG i TFM específics, en la formació de professionals en actiu i egressades, amb el Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat, les jornades temàtiques, conferències o tallers celebrades al nostre saló d'actes, les publicacions d'articles, llibres, tesis doctorals que hi ha als repositoris institucionals, així com la recerca d'investigadores i investigadors que han anat especialitzant-se en aquesta matèria.
- Des del nostre Vicedeganat d'Igualtat: fomentant els actes, jornades, exposicions, actuacions al porxo, formació en temes de gran preocupació com la prostitució i el tràfic de dones, en violència masclista, en coeducació i igualtat... Tot obert a l'estudiantat i a la societat en general.
- Cada any acollim al nostre campus la Benvinguda en Igualtat de la Universitat de València.
- La nostra Facultat sempre s'ha caracteritzat per la col·laboració amb l'associacionisme, i sobretot amb el de les dones.
- Hem fet concentracions a les portes de la Facultat de denúncia pels assassinats masclistes.
- Hem treballat per la sensibilització de l'estudiantat i el personal amb campanyes sobre el 8 de Març, Dia Internacional de la Dona Treballadora; el 25 de Novembre, Dia Internacional contra la Violència Masclista; el 6 de febrer, Dia Internacional de Tolerància Zero amb la Mutilació Genital Femenina; el 18 de setembre, Dia Internacional per la Igualtat Salarial; el 23 de setembre, Dia Internacional contra l'Explotació Sexual i el Tràfic de Persones, i l'11 de febrer, Dia Internacional de la Dona i la Xiqueta en la Ciència, entre altres.
- Des de la Facultat col·laborem amb la Unitat d'Igualtat de la Universitat de València en l'orientació i acompanyament a dones de la comunitat universitària que han estat o són víctimes de violència de gènere mitjançant els punts violeta.
- Participem en la Comissió de Polítiques d'Igualtat de la Universitat de València (CPIUV).
- Cal destacar l'assignatura d'igualtat de gènere i no discriminació impartida en el Grau en Treball Social i impulsada per les professores Teresa Yeves Bou i Magdalena López Precioso.
- Moltes professores de la nostra Facultat pertanyen a l'Institut Universitari d'Estudis de les Dones (IUED) dirigit per la professora Gabriela Moriana Mateo, del Departament de Treball Social i Serveis Socials.

- Professorat de la Facultat ha participat en l'elaboració i el seguiment del Pacte Valencià contra la violència masclista, aprovat el 2017 i la Llei 3/2019, de serveis socials inclusius i els seus decrets.
- En els darreres anys hem vist un augment de les publicacions científiques i les tesis doctorals sobre violència masclista i la intervenció professional amb les dones que la pateixen.
- Hem creat el Premi Jane Addams als TFG amb perspectiva feminista.

I moltes altres coses que evidentment no caben en un capítol com aquest, però que sí que cal donar-los visibilitat. Sabem que queda molta feina per fer encara en la lluita per la igualtat, però no hi ha cap dubte del compromís de la nostra Facultat que ha estat un gran pilar de suport en aquesta transformació politico-social que ha esdevingut en més llibertat per a les dones, major sensibilització de la societat en general i del nostre estudiantat en particular. Seguim.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Amorós, C. (2002). Movimientos feministas y resignificaciones lingüísticas. *Quaderns de Filosofia i Ciència*, 30/31.
- Canet, E. (2017). *El discurs de les professionals i la representació de la premsa sobre la violència de gènere al País Valencià*. Tesis doctoral de la Universitat de València, <<http://hdl.handle.net/10550/61269>>.
- De Miguel, A. (2005). La construcción de un arco feminista de interpretación: la violencia de género. *Cuadernos de Trabajo Social*, vol. 18, 231-248.
- Gómez Nicolau, E. (2012). Los marcos de interpretación de la violencia de género en las televisiones del Estado español. Modelos y tendencias. *Cuestiones de Género: de la igualdad y la diferencia*, 7, 45-62.
- Gutiérrez Romero, F. M. (2012). Violencia de género: justicia y práctica, en Nieto Morales (coord.), *La violencia intrafamiliar: menores, jóvenes y género*. Bosch Editor.
- Maqueda, M. L. (2006): La violencia de género: entre el concepto jurídico y la realidad social. *Revista electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 3-17.
- Millet, K. (1975). *Política sexual*. Aguilar.
- Pelayo, M. (2007). ¿Debería reformarse el art. 416 LECr para luchar contra la violencia de género? *Revista Jurídica de Igualdad de Género*, 2, 37-43. Themis.
- Robotham, S. (1980). *La mujer ignorada por la historia*. Debate.

Sepúlveda, J. (2005). *Estudio de los factores que favorecen la continuidad en el maltrato de la mujer*. Tesis doctoral de la Universitat de València.

REFERÈNCIES LEGISLATIVES

- Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. BOE 313, 29.12.2004
- Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica. BOE 183, 01.08.2003.
- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat Valenciana, per a la igualtat entre dones i homes. DOGV 4474, 04.04.2003.
- Llei 7/2012, de 23 de novembre, integral contra la violència sobre la dona. DOGV 6912, 28.11.2012.
- Ordre de Protecció Europea. Directiva 2011/99/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de desembre de 2011. DOUE 338/2011, 21.12.2011.
- Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. BOE 71, 23.03.2007.